

БОРГОВА ПОЛІТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Бражник Людмила Василівна,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Полтавської державної аграрної академії

У державному регулюванні економіки, її макроекономічної стабільності, економічного зростання і фінансової безпеки існує такий важливий елемент, як боргова політика, яка включає оцінку ефективності управління державним боргом і величини витрат, понесених в результаті проведення даної політики. Розглядаючи боргову політику, слід зазначити, що головною її метою є проведення гнучкої політики у фінансовій, податковій і бюджетній сферах. Вона заснована на збільшенні частини державних позик як основного джерела рефінансування боргу. Одним із основних напрямів боргової політики держави є реструктуризація, під якою розуміється заміна боргових зобов'язань на інші зобов'язання, що мають інші умови обслуговування і погашення. Реструктуризація не полегшує «борговий тягар», а лише переносить його в інший час і з іншими умовами. Вона може реалізовуватись наступними способами: рефінансування; викуп боргу; сек'юритизація боргу.

Вище перелічені способи реструктуризації є ринковими і схвалені міжнародними фінансовими організаціями. Проте в світовій практиці застосовуються і адміністративні методи: конверсія (поширений її спосіб – зміна форми боргових зобов'язань зі зміною боргового інструмента); консолідація - збільшення або зменшення терміну дії вже розміщених позик. У зв'язку з тим, що боргова політика в 2017 році направлена на погашення і обслуговування боргових зобов'язань.

Згідно досягнутих домовленостей у 2015 році між Україною та Спеціальним комітетом кредиторів щодо реструктуризації єврооблігацій на загальну суму близько 18 млрд дол. США. Умови боргової операції

передбачали: негайне списання 20 % основного боргу України (3,6 млрд дол. США); реструктуризація боргу на 15 млрд дол. США шляхом обміну поточних єврооблігацій на нові із перенесенням термінів їх погашення на 2019-2027 рр.; підвищення середньозваженої купонної ставки за єврооблігаціями з 7,22 % до 7,75 % річних; випуск фінансових інструментів відновлення вартості (VRI), прив'язаних до показників зростання реального ВВП України. Платежі за VRI не передбачаються, поки номінальний ВВП України не перевищить 125,4 млрд дол. США [1, с. 22].

Головними при здійсненні боргової політики в довгостроковому періоді є внутрішні запозичення, оскільки перевищення боргу в іноземній валюті ставить країну в залежність від валютної політики і платіжного балансу. Щодо боргової політики, направленої на збільшення внутрішніх запозичень, думки розходяться. З погляду економістів, політика, направлена на збільшення внутрішнього державного боргу, підвищить економічну безпеку. Це обґрунтовується тим, що вітчизняна економіка буде менше прив'язана до міжнародного ринку, зміцниться курс і позиція національної валюти, а також підвищиться стабільність федерального бюджету.

Актуальним представляється досвід організації боргової політики економічно розвинених країн. Випуск цінних паперів у цих країнах законодавчо регламентується. Неухильно дотримуються обмеження за об'ємом випуску державних цінних паперів. Наприклад, в Німеччині державні цінні папери складають 38,8% державного боргу, в Італії - 83,5%. У США, Німеччині і Франції більшість доходів від цінних паперів спрямовуються на підтримку приватного сектора.

Одним з основних негативів державного боргу багато учених-економістів визначають тягар державних позик для майбутніх поколінь, яке можна визначити при використанні показника відношення величини державного боргу до величини національного доходу або ВВП. Якщо темпи зростання державного боргу менші, ніж темпи зростання ВВП (економіки), то борг не становить загрози фінансовій безпеці країни.

Не дивлячись на негативні наслідки, до яких призводить державний борг, він є основним джерелом покриття бюджетного дефіциту практично всіх країн. Здійснюючи боргові перетворення, держава може маніпулювати своїм впливом і участю у виробництві валового суспільного продукту. Безпосередньою вигодою, яка обґрунтовує корисність державного боргу, є можливість привертати до бюджету позикові грошові ресурси і при цьому зберігати відносний розмір боргу - у відсотках до ВВП. Вважається, що розмір сальдо бюджету і об'єм реального ВВП - найважливіші чинники, які визначають динаміку державного боргу. Економічне зростання забезпечує поповнення прибуткової частини бюджету, за рахунок якої сплачуються відсотки по боргу [2].

У даному зв'язку, не дивлячись на те що думки про успіхи боргової політики розходяться, економісти стверджують, що позитивні зрушення від боргової політики виявляються не відразу, а лише після закінчення певного періоду часу, який, як правило, коливається від 5 до 10 років.

Список використаних джерел:

1. Власюк О. С. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансово безпеки / Власюк О. С., Шемаєва Л. Г., Лондар Л. П. – К.: НІСД, 2016. – 50 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/borg-1fd6c.pdf>.
2. Кучер Г. В. Управління державним боргом : підручник / Г. В. Кучер – К.: КНТЕУ, 2008. – 460 с.